

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

batur, quam dissona inter se habeantur, qui legitis satis intelligit, & quam diverse à sacris canonibus & quam discrepantes in quibusdam ab ecclesiasticis iudiciis habeantur. Infrà: De istis sententiis plena est terra, scilicet & de libro collectarum epistolarum ab Isidoro, quem de Hispania allatum Riculfus Moguntinus Episcopus in huiusmodi sicut & in Capitulis regis studiosus obtinuit, & istas regiones ex illo repleti fecit.

X. Quid autem de veterum Pontificum epistolis ipse sentiret, apertissimè ostendit eodem loco; tamen scribere non audeat eas esse supposititias. Docet enim ex Innocentij, Leonis, & Gelasij receptis decretis accuratè servanda esse ea quæ in canonibus Conciliorum præscribuntur; à quibus tamen discederetur, si varia capita controversis illis epistolis comprehensa servarentur quæ sunt adversa canonibus; qui posteriores cum sint iis epistolis, illis utpote prioribus derogare censendi sunt. Vnde tandem orationem suam hac definitione concludit, honorem quidem iis epistolis deberi ob dignitatem auctorum quorum nomina præferunt, sed Concilia servanda, quorum decreta universalis Ecclesia & sedes apostolica custodit. In hac discretionem, inquit, ut præmissi ex verbis Gelasij, suscipite ad instructionem illas epistolas quas beatissimi Pape diversis temporibus ab urbe Roma pro diversorum patrum consolatione dederunt; legendas, venerabiliter; & serva sacra Concilia, quæ sedes apostolica & omnis sequitur Ecclesia, inviolabiliter.

XI. At licet in libris Capitularium descripta fuerint Capitula Hadriani, tamen in eisdem scriptus quoque est canon quintus Sardicensis, ut vim legis in regno obtineat quoad negotia ecclesiastica; eoque solo utebatur Ecclesia Gallicana, ut testatur Hinemarus. Hæc sunt verba Capitularium. *Vt iudicatus Episcopus ad apostolicam sedem, si voluerit, appellet. Ex Concilio Sardicensi Titulo quinto. Quod si appellaverit, in cathedra ipsius aliter non ordinetur.* quæ verba transcripta sunt è Breviario Ferrandi Diaconit. LIX. & LX. In eisdem Capitularibus descripta est pars illa epistolæ Leonis primi ad Episcopos Mauritanie Cæsariensis, quæ eorum iudicio committit causam Lupicini Episcopi. In universum autem reliqua capitula sic accipienda sunt ut istis nequaquam derogetur, quemadmodum probavimus ex Hinemaro. Is autem nomine Caroli Calvi Imperatoris scribens ad Ioannem octavum Pontificem Romanum, quinam sit canonum Sardicensium sensus aperit in capite undecimo illius epistolæ; cuius verba suprâ relata sunt in hoc libro. Tum capite XIX. docet eam fuisse praxim sui seculi, eamque semper ob-

servatam fuisse in hoc regno. Hæc itaque transalpina Ecclesiis, inquit, earumque rectoribus à sede apostolica de appellatione Episcoporum ad sedem apostolicam ante longissima ætatis annos usque ad nostra tempora servata & à decessoribus ac prædecessoribus eorum secuta & executæ fuerunt. Quod eò facilius is credit qui observaverit canones Nicænos, Antiochenos, & Sardicenses fuisse descriptos in codice canonum quo Ecclesia Romana utebatur ævo Caroli magni, quem Hadrianus primus misit ad hunc Principem. In epistola verò quæ præfixa est huic codici Hadrianus Carolum hortatur ad observationem horum canonum. *A lege nunquam discede, inquit, hæc observans statuta.* Vnde Leo quartus scribit Episcopos iudicari secundum regulas à canonibus præscriptas.

CAPVT XXI.

Synopsis.

I. Gregorius quartus causam Episcoporum audiendi jubet à Primatibus Dioceseos; sed iudicium tamen peragi prohibet; quod sibi reservat, vel Legatus in provinciam mittendis.

II. Leo quartus statuit Episcopum damnari non posse nisi à duodecim, nisi si Papam appellaverit. Quo casu nemo potest sententiam pronuntiare adversus eum.

III. Hæc constitutiones contraria erant canonibus. Offenditur autem in quo adversarentur canonibus.

IV. In Gallia tamen Episcopi deponerentur in synodo provinciali, non in viciis Pontificibus Romanis.

V. Probatur ex Nicolao primo, qui ait sedem apostolicam eum habere debere pro damnato qui iudicio Episcoporum fuerat damnatus. At si dejectus appellaverit apostolicam sedem, tum recipi eum possit in communionem, postquam causa fuerit examinata in synodo. Referuntur verba Nicolai.

VI. Agnovit Nicolaus inesse synodis provincialium legitimam auctoritatem ad deponendos Episcopos, neque necessariam esse delegationem Summi Pontificis. Probatur ex epistola eius ad Salomonem Regem Britonum.

VII. In Concilio Triburiensi statutum est ut Episcopus non nisi à duodecim Episcopis deponatur, nempe in synodo provinciali.

I. GREGORIUS dein quartus infringere conatus est auctoritatem canonum Sardicensium anno MCCCLXXXV. & iudiciorum ordinem præscribere quoad Episcopos, arrepta occasione quadam opportunissima. Aldricus Cenomanensis Episcopus ad eum provocaverat ante sententiam Episcoporum provincialium, qui neque litis instructione neque iudicio superfedere volebant. Præcipit itaque Gregorius Pontifex ut causa ejus audiatur à Primatibus Dioceseos; sed iudicium tamen peragi prohibet; quod sibi reservat,

mar. cap. 25.

Lib. 7. Capitul.
cap. 115.

vel Legatis suis in provinciam mittendis. Constitutio autem hæc versa fuit à Gregorio in legem generalem, scripta videlicet epistola ad Episcopos Galliarum, Germaniarum, & Europæ, quæ extat integra in secundo tomo Conciliorum Galliarum; ejus autem excerpta extant apud Ivonem in Decreto & apud Gratianum 2. q. 6. Hæc sunt verba Gregorij: *Liceat illi post auditionem Primatum Diæcesos, si necesse fuerit, nos appellare, & nostra auctoritate, aut ante nos, aut ante Legatos nostro ex latere missos, juxta patrum decreta suas exercere atque finire actiones, nullisque illum ante hæc judicet, aut judicare præsumat.*

II. Eam constitutionem imitatus est Leo quartus anno DCCCXLIX. ad Episcopos Britanniarum scribens. Air enim Episcopum damnari non posse nisi à duodecim Episcopis: nisi si Papam appellaverit. quo casu nemo potest sententiam pronuntiare adversus eum. *Si Episcopus, inquit, suam causam in presentia Romane sedis Episcopi petierit audiri, nullus super illum finitivam præsumat dare sententiam; sed omnino eum audiri decernimus.* Refertur hic locus à Gratiano 2. q. 4. cap. Nullam. Epistola verò extat integra in tomo tertio Conciliorum Galliarum.

III. Hæc duæ constitutiones Gregorij quarti & Leonis quarti contrariae erant canonibus in duobus capitibus. Tum ex eo quòd jubent ut si Episcopus accusatus appelleret à synodo provinciarum ante judicium, vel si primam causam suam cognitionem à Romano Pontifice suscipi postulet, litis instructione supersedeatur, donec Papa statuerit quid sequendum sit. Tum etiam ex eo quòd arbitrio ejus reservant an Episcopus in urbe Roma judicandus sit, an verò dimittendus in provinciam, illic judicandus coram Legatis apostolicæ sedis. Quod sumptum est ex more usurpato à Gregorio magno, qui tamen Gallias & Africam distinguebat ab aliis provinciis, & cum eis diverso prorsus modo se gerebat quàm cum aliis.

IV. Galli tamen ea tempestate contraria Gregorio quarto & Leoni quarto usurpabant quoad jus appellationum. Nam quoad primam causam cognitionem dubium non erat quin Episcopi ad synodum à Principe evocati possent deponere Episcopum. Quin & ipsi quoque Pontifices novarum quas diximus constitutionum auctores, aut eorum successores, nunquam contradixerunt huic auctoritati; tametsi jam tum vulgata essent Hadriani primi Capitula & apocrypha Pontificum Romanorum epistolæ ab Isidoro Mercatore collectæ. Sanè res ista probari potest ex adductis Gregorij quarti & Leonis

quarti constitutionibus, qui ei Episcoporum auctoritati non derogant nisi in casu appellationis. Sed præterea id ipsum probari potest ex duobus locis Nicolai primi valde illustribus.

V. Primus petitur ex causa Ebbonis Archiepiscopi Remensis. Anno DCCCXXXV. Ludovicus Pius Imperator synodum apud Theodonis-villam convocavit, cui interfuerunt octo Archiepiscopi & Episcopi triginta quinque, in qua Ebbo dejectus est. Quippe crimen suum confessus fuerat, partes nimirum Lotharij secutum se esse adversus Ludovicum patrem, istum verò exauctorasse prætextu penitentiae publicæ. Cum autem is post dejectionem suam Romam profectus esset, à Sergio in communionem receptus non est. Vnde Nicolaus sumit occasionem scribendi sedem apostolicam eum habere debere pro damnato qui judicio Episcoporum fuerat damnatus, juxta constitutum canonis quinti Nicæni, quem laudat. At si dejectus appellaverit apostolicam sedem, tum recipi eum posse in communionem Ecclesiæ, postquam causa fuerit examinata in synodo. Vnde colligitur appellatione ad apostolicam sedem suspensum non fuisse effectum sententiæ à primis judicibus latæ, quoad depositionem nimirum & privationem communionis episcopalis, tametsi suspenderetur quoad ordinationem alterius Episcopi in loco dejecti. Magni autem momenti sunt verba Nicolai, quæ sic habent in epistola ejus ad synodum Sueffionensem:

Povrò si quispiam sedem apostolicam per Sergium sanctæ memoriæ Papam Ebbonem quondam Archiepiscopum indignum clericali communionem sanxisse perhibet, noverit quoniam talem sedes apostolica debuit Ebbonem, donec synodali ejus examine causa discerneretur, habere qualem ab aliis habitum non ignorabat. Infra: Donec igitur auctoritate sua super hujuscemodi pusillanimitate aut conventionem aut alio quolibet vitio examinatio vel dyjudicatio proveniret, apostolica sedes nihil agere debuit nisi quod egit, videlicet ut ab aliis abjectum ipsa nequaquam indifficilè susciperet; præcipue cum prædictus Ebbo, non quasi pro depositione sua queritans, vel legitime restitui volens examine præcedente, sedem apostolicam appellaverit, ----- à qua, jam reprobatus ab aliis, merito debuit reprobari, donec supplex ab eo sese canonicè posceret adjuvari.

VI. Secundum caput quod ex epistolis Nicolai primi colligitur, hoc est, agnovisse illum inesse synodis provinciarum legitimam auctoritatem ad deponendos Episcopos, neque necessariam esse delegationem Summi Pontificis, quod colligitur ex epistola ejus

ad Salomonem Regem Britonum scripta. Monet ergo Regem illum depositionem Episcoporum illius provinciae, qui se simoniacos esse confessi erant, & ob hoc ipsum ab aliis Episcopis jubente Salomone depositi fuerant, validam non esse, quod à duodecim Episcopis peracta non esset, ac praeterea quod ei peragenda defuisset Metropolitanus. Addit verò Leonem quartum & Benedictum tertium praedecessores suos nihil aliud exegisse, ad hoc ut iudicium adversus Episcopos Britonum rectum esset & legitimum, quàm ut duodecim Episcopi adessent in synodo: *Quorum vestigia & ego quoque secutus, eadem censui, imò & censeo, nec ullam posse Episcopos sui honoris suscipere iacturam quos non constat fuisse à duodecim Episcopis, presente primamque sententiam Metropolitanus Episcopo obtinente, cum examinarentur, auditos.* Verùm ea quae sequuntur, magis urgent. Regi enim imperat ut Metropolitanus Turonensem conveniat, ejusque iudicium expetat, ac propterea ad synodum mittat Episcopos Britonum, qui sunt Ecclesiae Turonensis suffraganei. Quo casu, nimirum postquam accusati fuerint examinati coram Metropolitanus & integro numero collegarum, id est, duodecim Episcoporum celebrato conventu, & ipsi legitime deponi poterunt, & alij Episcopi in eorum loco ordinari. Quia tamen intelligebat aegre consensurum Salomonem ut Episcopi accusati Caesarodunum Turonum mitterentur, quod is eum Metropolitanus Britanniae praesesse nollet, Romanum iter aperit, ubi causam ait definitum iri postquam ij auditi fuerint quorum interest. Hanc autem Nicolai epistolam in Decreto suo transcripsit Gratianus 3. q. 6. cap. *Hac quippe.*

VII. Germanos quoque ipsos incescit cupido retinendi vetustam consuetudinem deponendi Episcopos in suis synodis, ita tamen ut à duodecim Episcopis iudicarentur; ut constat ex canone decimo Concilij Triburiensis, quod anno DCCCXCV. habitum est: *Statutum est in hac sancta & universalis synodo ut nullus Episcopus deponatur nisi à duodecim Episcopis.*

CAPVT XXII.

Synopsis.

I. Episcopi Gallicani contendeant supersedendum non esse depositionem, tamen appellatio interposita esset ante iudicium.

II. Hac Gallicanorum regula probatur ex controversia qua inter eos & Hadrianum secundum exarsit in causa Hincmari Episcopi Laudunensis, qui ante

iudicium appellavit Summum Pontificem, petique supersederi iudicio. Notatur auctor Tractatus De delicto communi.

III. Id unum contendeat Hadrianus, iudicandam esse appellationem parte utraque audita. Nihil verò aliud prohibet quàm ne quis pendente appellatione ordinetur in loco dejecti.

IV. Synodus Duziacensis ad Hadrianum rescribens se ius auctoritate canonum Sardicensium.

V. Si causam retractari jubeat Pontifex, existimabant Galli eam retractari debere in provincia. Cui regule adhaeret Hadrianus.

VI. Magni momenti est haec Hadriani adhaesio. Quippe canonum Sardicensium & Africanorum auctoritatem inviolatam praestat; ac praeterea duas illas Gallorum regulas, supra propositas, certas esse evincit. Referuntur ipsa Hadriani verba ex epistola ad Carolum Calvum.

VII. Sergius Papa causam Ebbonis Archiepiscopi Remensis retractari iussit in provincia coram Legatis sedis apostolicae. Probat ex epistola synodi Tricastinae ad Nicolaum primum.

VIII. Viraque Gallorum regula probatur etiam auctoritate Hincmari in epistola ad eundem Nicolaum.

I. **E**CCLESIA Gallicana robuste libertatem suam illa aetate retinuit quoad caput appellationum. Primum enim contendeant Episcopi Gallicani appellationem interpositam ante iudicium ab Episcopis provinciae latum non esse ejus momenti ut interim supersedendum foret instructione litis aut pronuntiatione sententiae, & per consequentiam, privatione communio- nis episcopalis, tamen alterius Episcopi ordinatione supersederetur.

II. Hanc eorum fuisse regulam discimus ex controversia quae inter Hadrianum secundum & Episcopos Gallicanos exarsit in causa Hincmari Episcopi Laudunensis. Depositus is fuit in Concilio Duziacensi decem provinciarum anno DCCCLXXI. tamen ante iudicium appellasset Summum Pontificem, petiissetque ut interim supersederetur iudicio. Ea porro Episcopis illis mens non erat ut appellationis prosecutionem prohibere voluerint, quemadmodum existimat is qui Tractatum scripsit *De delicto communi*; sed depositionem iudicare volebant pendente appellatione. Sanè acta aiunt: *Salvo in omnibus iudicio sedis apostolicae.* Hadrianus verò eis exprobrat hanc praecipitationem, contenditque supersederi debuisse instructione litis post appellationem. Depositionem praeterea confirmaturum se negat, donec Hincmarum Laudunensem & accusatorem ejus audiverit in plena synodo; *in presentia nostra, inquit, & totius sedis Romanae synodali collegio.* Haec sunt ejus verba in epistola xxv i i. quae data est ad Episcopos synodi Duziacensis: *Tamen, sicut ipse Concilij actionibus legitur, quoniam salvo in omni-*